

DZIENNIK URZĘDOWY

ces. i król. Komendy obwodowej w Wierzbniku.

Część V. — Wydana i rozesłana dnia 2 grudnia 1915.

67.

Odezwa do mieszkańców obwodu Wierzbnickiego.

Przełożona Komenda powołała mnie właśnie na stanowisko Komendanta obwodu Chełmskiego.

Zaledwie 2 miesiące byłem Komendantem obwodu Wierzbnickiego. W tym krótkim czasie miałem wiele sposobności przekonania się, jak bardzo obwód ten i jego ludność ucierpieli przez wojnę. Toteż było w tym czasie mojem dążeniem łagodzić zgubne skutki wojenne — o ile to jest możebne — według moich sił i sumienia, przyczem wszystkie podwładne mi organa i Szanowny obwodowy Komitet obywatelski jak najwydatniej mnie wspierały.

Żegnając się ze stanowiskiem, które tak bardzo polubiłem, jest potrzebą serca mojego wyrazić wszystkim organom, które były mi podwładne, i wspomnianemu Komitetowi obywatelskiemu moje najserdeczniejsze podziękowanie za pełną poświęcenia i świadomą celu gorliwość, którą moje główne zadanie około podniesienia kulturalnego poziomu i materyalnego dobrobytu ludności jak najskuteczniej zawsze wspierały.

Lojalne i rozumne zachowanie się ludności ułatwiły mi to zadanie; także i jej zatem składam za to moje podziękowanie.

Wśród najserdeczniejszych życzeń, ażeby i nadal zgodnemu współdziałaniu wszystkich udawało się zgodnie z wolą i na pociechę naszego Najmiłościwszego Pana, Jego Cesarskiej i Królewskiej Apostolskiej Mości, ciężkie szkody wojenne łagodzić i ażeby dobrobyt i powodzenie temu pięknemu obwodowi towarzyszyły, wyrażam wszystkim razem i każdemu z osobna moje serdeczne pozdrowienie.

JÓZEF KRUŻLEWSKI
Pułkownik

68.

Zakaz sprzedaży gorących trunków.

Ze wszystkich stron nadchodzą do tutejszej c. i k. Komendy obwodowej skargi, że w tutejszym obwodzie szerzy się na wielką skalę **pijaństwo.**

Winę szerzenia się tej strasznej i w skutkach zgubnej plagi ponoszą rozmaici niesumienni ludzie, a przedewszystkiem kupcy i handlarze po wsiach i miasteczkach, którzy dla nieuczciwego zysku trudnią się pokątnym wyszynkiem napojów spirytusowych.

Celem zapobieżenia tej pladze **wydaje c. i k. Komenda obwodowa w Wierzbniku surowy zakaz sprzedaży i wyszynku wszelkich trunków spirytusowych w całym tutejszym obwodzie.**

Wyjątek stanowią w większych miasteczkach tylko te restauracye i cukiernie, których właściciele **wykażą się otrzymaną od tutejszej c. i k. Komendy obwodowej koncesyą, uprawniającą do podawania tylko tych trunków, które w tej koncesyi wymienione będą.**

Pozatem sprzedaż i wyszynk trunków spirytusowych jest bezwarunkowo wzbronioną.

Przekroczenie niniejszego rozporządzenia będzie karane grzywną do (2000) tysięcy koron ewentualnie karą aresztu do 6-ciu miesięcy, nadto konfiskatą trunków, a także utratą uprawnienia przemysłowego.

Zarazem wzywa się posterunki c. i k. Żandarmeryi i straży skarbowej, jako też wszystkich ludzi, którym dobro społeczeństwa leży na sercu, aby o każdem w tym kierunku wykroczeniu — donosili tutejszej c. i k. Komendzie obwodowej.

69.

Wypłata za rekwizycye.

Kwity rekwizycyjne i poświadczenia, co do których sfałszowanie jest wykluczone, będą w kasie c. i k. Komendy obwodowej w Wierzbniku wypłacane:

1) Jeśli opiewają na kwoty do 500 koron. Pieniądze może podjąć osobiście tylko ten którego imię uwidocznione jest w poświadczeniu;

2) Kwoty ponad 500 koron tylko wtedy, gdyby w razie niewykupienia kwitu byt gospodarczy dostawcy lub jego rodziny był zachwiany. W tym wypadku należy wnieść pisemne i umotywowane podanie do c. i k. Komendy obwodowej w Wierzbniku;

3) Rekwizycye, które

a) wcale nie,

b) niezupełnie, albo

c) wedle mniemania dostawcy za nizko ocenione zostały, nie będą wypłacane.

Zbyteczne jest wnoszenie podań do c. i k. Komendy obwodowej o wypłatę takich rekwizycyi, gdyż prośbom tym zadośćuczynić nie można.

Roszczenia te będą ustalone przez komisye, a dotyczące pisemne podania oddać należy do przynależnej gminy, która je zbiera i następnie przedkłada c. i k. Komendzie obwodowej.

Podania, które już nie zostały uwzględnione nie będą więcej przyjmowane do załatwienia.

70.

Wynagrodzenie za znalezienie materyału wojennego.

Wyciąg z rozporządzenia Naczelnego Dowództwa Armii / Naczelnej etapowej Komendy Op. Nr. 95.444 / Naczelnej Etapowej Komendy.

Aby o ile możności zapobiedz zaginięciu i utracie dóbr rządowych, mogą być wypłacane premie pieniężne i za przedmioty pochodzące od nieprzyjaciela w następującej wysokości:

A. Ludności cywilnej nawet nieprzyjacielskiej.

1. Za wskazanie miejsc, gdzie się znajdują pozostawione austryacko-węgierskie albo nieprzyjacielskie armaty, lub też gdzie takowe są ukryte:

Za sztukę:

Za armaty polne . . . . do 350 kor.

Za 10 cm. armaty lub 12 cm. moździerze . . . do 600 kor.

Za ciężkie działa . . . do 900 kor.

Za znalezienie armat bez zamku i przyrządu do celowania potrąca się z premii $^{1}/_{4}$ część.

2. Za inne materjały (metale, broń, odzież, uzbrojenie etc.) własnej armii lub armii nieprzyjacielskiej:

a) za sortowany mosiądz (także za próżne naboje do karabinów piechoty i za uszkodzone naboje artyleryi), miedź, nikiel, bronz, aluminium, cynk i ołów, o ile takowe pochodzą z wojskowych przedmiotów za 1 kg. . . 70 h

za dobrze utrzymane t. z. za nieuszkodzone naboje artyleryi wynagrodzić należy potrójnie zaczem za 1 kg. . . . . . 2 K 10 h

b) za ostre naboje do karabinów piechoty za 1 nabój . . . 1 h

c) za żelazo połączone z innymi metalami (n. p. odłamki naboi armatnich) za 1 kg. . . . 6 h

d) za żelazo niespojone z innymi metalami za 1 kg . . . 1 h

e) za każdy jeszcze zupełnie zdatny do użytku własny karabin 5 K

za każdy jeszcze zupełnie zdatny do użytku karabin nieprzyjacielski 4 K

f) za karabiny niezupełne lub niezdatne do użytku, odzież, broń sieczną i palną, dalej uzbrojenia wszelkiego gatunku, o ile nie wyznaczono specyalnych nagród za 1 kg. . . . . . 25 h

g) za karabin maszynowy . . 50 K

h) za pieniądze lub przedmioty wartościowe bez względu na wysokość 5 od sta sumy pieniężnej lub ocenionej wartości;

i) za poszczególne osobliwie wartościowe przedmioty lub dające się trudno ukryć jako to: lornety polowe, lunety kunsztowne, aparaty, wozy, konie, bydło, 5 od sta tej wartości, którą mają po oszacowaniu.

k) ostrej amunicyi armatniej (niewystrzelonej), tudzież granatów ręcznych, które jeszcze nie eksplodowały, z powodu niebezpieczeństwa nie należy ruszać przez niepowołanych.

Za oznaczenie lub pewne wskazanie miejsca znalezionej amunicyi wyznacza się 65 h za każde miejsce, gdzie znaleziono amunicyę armatnią, a 30 h za miejsce, gdzie znaleziono granaty ręczne.

Prócz wyżej naprowadzonych, innych premii wyznaczać nie wolno.

Warunkiem dla uzyskania znaleźnego jest, ażeby w danym wypadku rozchodziło się o odszukanie takich przedmiotów, ktore bez współdziałania odnośnej osoby byłyby usunięte z pod władzy wojskowej.

Ludność nieprzyjacielskich państw, której się używa za wynagrodzeniem lub bezpłatnie do przeszukania pobojowisk, nie ma żadnego roszczenia do znaleźnego.

Za metale i inne materyały uzyskane wskutek zajęcia przez wyznaczone do tego komendy wojskowe, albo za przedmioty, które jako zdobycz z bitew bezpośrednio przechodzą w niesporne posiadanie zarządu wojskowego, albo za takie, które n. p. jak składy amunicyi zdobytej twierdzy, same przez się przypadają zarządowi wojskowemu, nie należy się znaleźne.

B. Osobom wojskowym.

1) Postanowienia rozdziału A, punkt 2 mają w ogólności zastosowanie do przynależnych do armii szeregowców stojących w polu (wspólne wojsko, obrona krajowa, pospolite ruszenie, żandarmerya, legiony polskie i ukraińskie drużyny strzeleckie, ochotnicy, dalej do osób cywilnych bez rangi, wcielonych do armii, tudzież do przynależnych sprzymierzonych wojsk.

Powyżej oznaczone osoby otrzymają $^{1}/_{5}$ część tego, co naprowadzono w ustępach 2 a) do h), natomiast otrzymują bez ukrócenia to, co naprowadzono w ustępach i) i k).

Przytem obojętnem jest, czy odstawione przedmioty zostały znalezione lub odkryte podczas wolnego od służby czasu albo podczas służbowych zajęć.

Natomiast poszukiwania za przedmiotami z uszczerbkiem dla służby są surowo zabronione.

Za przedmioty i materyały naszego uzbrojenia, których zbierania i odstawiania w miarę możności w drodze służbowej zarządzić należy (n. p. gilzy z naboi), wynagradza się temu oddziałowi wojskowemu, który przedmioty tę oddaje, 1/10 część tego, co naprowadzono w ustępach pod a) do k).

Takie wynagrodzenie należy się także etapowym kompaniom, przeznaczonym do zbierania, lub oddziałom wojskowym, które w drodze służbowej zostały odkomenderowane dla uprzątnięcia pobojowisk.

Wypłata należy do Komendanta oddziału, który przytem może uwzględnić wydatność pracy poszczególnych osób.

Zapłata ma być na odnośnym dokumencie do zaliczania także przez 2 szeregowców potwierdzona.

2) Rannym albo ciężko chorym szeregowcom własnej armii, którzy z swoim karabinem wraz z bagnetem albo tylko z karabinem sami do zakładu sanitarnego przybywają, należy się premia w kwocie 10 koron za karabin z bagnetem, zaś 8 koron tylko za sam karabin.

71.

Podatki.

Rozporządzeniem Naczelnej Komendy armii z dnia 5. lipca 1915 Op. Nr. 60979 zostały zalegające z końcem roku 1914 podatki realne z posiadłości włościańskich zupełnie darowane, upłata zaś podatków za rok 1915 odroczoną została aż do ukończenia zbioru plonów.

Kwoty, które uiszczone zostały już za rok 1914 na rzecz Zarządu wojskowego (a *nie* na rzecz państwa rosyjskiego), należy zaliczyć na podatki bieżące.

Rozporządzeniem tem dał c. i k. Zarząd wojskowy wyraz swej pieczołowitości i dbałości o interesy ludności.

Plony z roku 1915 zostały już zebrane. Wzywa się przeto wszystkich podatników do uiszczenia zapadłych do zapłaty podatków.

Posiadacze wielkiej i małej posiadłości gruntowej, zakłady fabryczne etc. mają, o ile podatki na rok 1915 nie zostały rozłożone, uiścić je wedle przepisów za rok 1914.

Podatki mają być bezzwłocznie odwiezione —w sposób dotąd praktykowany—do kasy c. i k. Komendy obwodowej w Wierzbniku razem z wykazem, obejmującym nazwiska poszczególnych podatników, rodzaj i kwoty zapłaconych podatków, tudzież czas, za które uiszczone zostały.

Drugi egzemplarz tego wykazu należy przedłożyć równocześnie c. i k. Komendzie obwodowej.

Podatnicy, którzy dotąd płacili podatki wprost do kas państwowych, mają podatki obecnie uiszczać w kasie powyższej, przy przedłożeniu wykazu, sporządzonego w sposób powyżej naprowadzony, odpis zaś tego wykazu przedłożyć należy równocześnie c. i k. Komendzie obwodowej.

Zapadłe do zapłaty zaległe podatki zostaną wraz z karami ściągnięte w drodze egzekucyi.

Zwłoka, ratalna spłata lub odpis podatków, nastąpić może przy odpowiedniem zabezpieczeniu i w wypadkach uwzględnienia godnych wówczas, jeżeli udowodnionem zostanie, że dochód z gruntów lub budynków z powodu wypadków wojennych został zniszczony lub wogóle nie było przybytku.

Celem uzyskania przyzwolenia na zwłokę podatków i ratalną spłatę, albo celem odpisu podatków musi być wniesiona prośba do c. i k. Komendy obwodowej.

Prośby takie, o ile wniesione zostaną przez podatkujących, muszą być zaopatrzone marką stemplową na 1 K 50 h.

72.

Należytości przenośne.

Wszystkie w Królestwie Polskim obowiązujące ustawy i przepisy, odnoszące się do należytości przenośnych i opłat na rzecz administracyi Państwa i gmin, mają nadal zastosowanie.

Wszystkie władze, zarządy, urzędnicy, instytucye kredytowe, notaryusze i t. d. winni zapłacone należytości przenośne i inne państwowe należytości, które mają obowiązek pobierać od stron przy sposobności sporządzenia aktów, odsyłać natychmiast do kasy c. i k. Komendy obwodowej w Wierzbniku.

73.

Należytości stemplowe.

Od 1. grudnia 1915 wchodzą w życie i obowiązują postanowienia rosyjskiej ustawy stemplowej z roku 1900 i dodatkowe z lat 1906, 1908 i 1909.

Wszystkie podania stron, wnoszone do Władz, muszą być ostemplowane wedle powołanych przepisów.

Jeżeli wedle tych przepisów odpowiedź, którą ma strona otrzymać od Władzy, podlega ostemplowaniu, musi być do pisma dołączony odpowiedni stempel.

Sprzedaż stempli otwartą została w kasie c. i k. Komendy obwodowej w Wierzbniku.

Jeżeliby należytości stemplowej za pomocą znaczków stemplowych nie można było uiścić, musi należytość stemplowa być uiszczoną w powyższej kasie w gotówce.

Pisma nieostemplowane lub za nizko ostemplowane nie będą załatwiane aż do uiszczenia stempla.

Przekroczenia, kary.

Przekroczenia ustaw o należytościach przenośnych i stemplowych będą karane.

74.

Wyrób tutek cygaretowych.

Wyrób gilz (tutek) do papierosów, jakoteż wyrób książeczek z bibułką do skręcania papierosów, dozwolone są wyłącznie w fabrykach i zakładach za wiedzą i zezwoleniem władz skarbowych.

Sprzedaż jak również przechowywanie w sklepach i handlach gilz do papierosów bez banderoli lub z banderolami uszkodzonymi jest surowo wzbroniona.

Pragnący rozpocząć wyrób gilz do papierosów lub książeczek z bibułką do skręcania papierosów, winni podać zgłoszenia do Komendy obwodowej, która także udzieli informacyi co do warunków uzyskania zezwolenia na wyrób tychże.

75.

Domokrążny handel towarami.

Na podstawie rozporządzenia c. i k. wojskowego Jeneral-Gubernatorstwa w Lublinie Nr. 4324 z 23. października 1915 podaje się do wiadomości, że wszelki domokrążny handel towarami jest wzbroniony. Wyjątek stanowi sprzedaż towarów na targach, jednak przemysłowcy, trudniący się tego rodzaju handlem, muszą posiadać licencyę przemysłową, wydaną przez c. i k. Komendę obwodową.

76.

Obwieszczenie.

W obwodzie Iłżeckim pojawiły się bandy rozbójników, które uprawiają tu swe zbrodnicze rzemiosło.

Ucierpieliście dużo wskutek nieuniknionych bitw i potyczek. Nie dajcie więc teraz zwykłym bandytom wydzierać sobie ostatków dobytku!

Mojem troskliwem staraniem jest pomagać Wam wszędzie, gdzie tylko pomódz można.

Zwracam się tu w szczególności do Wielebnego Duchowieństwa do nauczycieli i do wszystkich ludzi inteligentnych! Wytłumaczcie ludowi i wytłumaczcie każdemu z osobna, że w najlepszem zrozumieniu interesu swego, swej rodziny i swego stanu posiadania, powinien zwrócić uwagę władz na jednostki niebezpieczne, rabusiów, podpalaczy, by elementy te nie wzrosły w siłę i nie stały się klęską kraju.

Pamiętajcie o tem, że, co spotkało waszych sąsiadów wczoraj, to może spotkać was jutro!

Winę tego ponosicie wy sami, ponieważ o napadach rabunkowych zapóźno donosicie, straży nocnej w miejscowościach albo wcale nie ustanawiacie albo powierzacie ją ludziom nieodpowiednim, ponieważ boicie się pogróżek złoczyńców i nie macie odwagi przywołać pomocy władz.

Wójtowie i Sołtysi!

Nakładam na was następujące obowiązki:

1. Należy natychmiast donosić osobiście, ewentualnie przez konnego posłańca, o każdej

większej kradzieży lub napadzie najbliższemu posterunkowi żandarmeryi.

2. Na miejscu dokonanego czynu musi pozostać wszystko nienaruszone, (oczywiście z wyjątkiem ewentualnie potrzebnej pomocy lekarskiej dla osób ranionych,) aż do nadejścia żandarmeryi, a to celem ułatwienia śledztwa i uniknięcia zatarcia śladów zbrodniarzy.

3. We wszystkich miejscowościach musi być trzymana straż nocna, a to: albo przez ludzi do tego najętych albo naprzemian przez gospodarzy.

Spodziewam się, że w ten sposób, przez tego rodzaju wspólną pracę osiągnie się i utrzyma spokój, bezpieczeństwo i porządek w Obwodzie Iłżeckim.

77.

Powtórzenie obwieszczenia o sądach doraźnych.

Na podstawie rozkazu Najwyższego dowództwa ogłasza się po myśli § 481 ustęp 2 w. p. K. wprowadzenie sądów doraźnych, a mianowicie:

Wszyscy mieszkańcy kraju nieprzyjacielskiego, zajętego przez c. i k. austryacko-węgierską armię lub jej sprzymierzeńców, podlegają orzecznictwu Sądów doraźnych w razie popełnienia następujących zbrodni:

1. Niedozwolonego werbowania.
2. Nakłaniania lub udzielania pomocy do naruszenia zaprzysiężonych obowiązków służby wojskowej i udzielania pomocy zbiegom.
3. Szpiegostwa i innych działań przeciw i na szkodę siły wojennej państwa.
4. Zdrady stanu.
5. Obrazy majestatu.
6. Naruszenie spokoju publicznego.
7. Powstania.
8. Gwałtu publicznego przez złośliwe uszkodzenie kolei, urządzeń do tychże należących, środków przewozowych, maszyn, sprzętów i innych przedmiotów, służących do utrzymania ich w ruchu.
9. Gwałtu publicznego przez złośliwe czyny, zaniedbania i zaniechania dokonane na kolejach wśród szczególnie niebezpiecznych okoliczności.
10. Gwałtu publicznego przez złośliwe uszkodzenie telegrafów (telefonów) rządowych lub zakłócenie funkcyonowania tychże.
11. Gwałtu publicznego przez złośliwe uskodzenie urządzeń innych aniżeli wymienionych w ustępie 8, a mianowicie, jeżeli czyny karygodne spełnione zostały na przedmiotach, będących własnością skarbu wojskowego lub obrony krajowej lub w ich zarządzie pozostających — albo wreszcie, jeżeli bez względu na prowadzenie powyżej w tym ustępie okoliczności szkoda wyrządzona, z jednego lub z więcej czynów, przenosi kwotę 1.000 (tysiąc) koron.
12. Morderstwa, zabójstwa, podpalenia i rabunku.
13. Kradzieży i sprzeniewierzenia, jeżeli wartość skradzionych lub w urzędzie sprzeniewierzonych przedmiotów na jeden raz lub w więcej wypadkach przenosi kwotę 1.000 (tysiąc) koron, oraz sprzeniewierzenia lub oszukaństwa, jeżeli wartość sprzeniewierzonych lub wyłudzonych przedmiotów na jeden raz lub w więcej wypadkach przewyższa sumę 2.000 koron (dwa tysiące).
14. Dania pomocy dezerterowi przez ukrycie lub jakiekolwiek jego wspomaganie.

Sądy wojskowe stosować będą wyłącznie postanowienia wojskowego kodeksu karnego. Przez sądy doraźne będą osądzane także: usiłowanie, współwina i udział w tych zbrodniach, które podlegają orzecznictwu sądów doraźnych.

Winni wyżej wymienionych zbrodni karani będą karą śmierci przez powieszenie, względnie przez rozstrzelanie.

78.

Kary.

Prawomocnym wyrokiem c. i k. Sędziego pokoju w Wierzbniku z dnia 29. października 1915 l. cz. $\frac{U\ 17/15}{2}$ zostali Josel Drexler i Mendel Rubin obydwaj z Wierzbnika za przekroczenie z art. 173 ros. kod. kar., popełnione przez to, że dnia 28. października 1915 w Wierzbniku działa-

jąc w towarzystwie wskutek wzajemnej zmowy celem przysporzenia sobie korzyści, wskutek podstępnego przedstawienia Wojciechowi Lubie, chcącemu wymienić kwotę 398 K na ruble, że 1 korona przedstawia wartość tylko 44 kopiejek, w ten sposób postąpili, że tenże Wojciech Luba poniósł szkodę na kwotę 29 rubli -- skazani każdy na 6 tygodni więzienia, na ponoszenie kosztów postępowania karnego i na zwrot poszkodowanemu Wojciechowi Lubie kwoty 27 rubli 87 kopiejek.

79.

List gończy.

Dnia 25. listopada 1915 oskarżony Kazimierz Sikora, w Kłodzie gminy Rytwiany urodzony i tamże przynależny, 18 lat mający, rzym. kat., wolny, syn Walentego i Anny, z zawodu szewc, analfabeta, bez majątku, otworzył okno w pokoju Filipa Pugajsa, wieśniaka w Kłodzie, wdarł się przez to okno do pokoju i ze spodni wiszących na ścianie zabrał 190 rubli.

Opis osoby nieznany.

Wszystkie komendy, władze i organy bezpieczeństwa wzywa się przeto, aby za zbiegłym czyniły poszukiwania, a w razie przydybania go przyaresztowały i odstawiły do c. i k. Sądu obwodowego w Sandomierzu.

Sandomierz, dnia 13 listopada 1915.

C. i k. Komendant obwodu

EMIL MAYER m. p.

Podpułkownik.

Druk. ST. SWIĘCKI, KIELCE.